

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1. บทสรุป

การศึกษาเรื่องค่าทนายความในคดีฟอกเงิน เป็นการศึกษาในบริบทกฎหมายเกี่ยวกับการบริษัทยึดทั้งทางแพ่งและอาญา ตาม พ.ร.บ. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542 ทั้งนี้ตั้งแต่กฎหมายฉบับดังกล่าว มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 ก็ได้มีการนำเอากฎหมายฉบับดังกล่าวไปใช้กันอย่างแพร่หลาย จนเป็นที่วันเกรงกันว่าจะส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมตลอดทั้งบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพทนายความเพราะกฎหมายฉบับนี้ดูเหมือนว่าจะเพิ่มอำนาจให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างกว้างขวาง และโดยเนื้อหาของกฎหมาย ก็มีลักษณะพิเศษ ที่รวมรวมเอากฎหมายหลายประเภทให้มาอยู่เป็นกฎหมายฉบับเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายสารบัญญัติ และกฎหมายวิธีสบัญญัติ เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายปกครอง กฎหมายแพ่ง กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายลักษณะพยาน ฯลฯ

ความเป็นพิเศษของกฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงินฯ แม้แต่รัฐธรรมนูญ ก็ยังยกเว้นให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานตามกฎหมายฉบับนี้ในการปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะหรือขีดความสามารถของเครื่องมือทางกฎหมาย ในการจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาขององค์กรอาชญากรรมในปัจจุบัน ทั้งในประเทศ ภูมิภาค และระดับโลกซึ่งนับวันจะมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ จึงเป็นเครื่องมือในการจำกัดความสามารถขององค์กรอาชญากรในทางเศรษฐกิจ ทำให้ไม่สามารถสืบทอดทายาทของอาชญากรรมอย่างได้ผล แต่ความมีประสิทธิภาพของกฎหมายดังกล่าวกลับเปรียบเสมือนดาบสองคมที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นๆ ด้วย ดังเช่นกรณีของทนายความที่จะต้องถูกพิมพ์ลายนิ้วมือและบันทึกปากคำในฐานะที่เป็นตัวแทนว่าความให้แก่ลูกความ อันอาจทำให้การเข้าถึงความยุติธรรมได้ไม่เท่าเทียมกันอันเป็นการขัดลิดสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ

เมื่อเป็นเช่นนั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในเรื่องของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐาน กรณีของค่าทนายความว่า จะตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ หรือไม่ จึงได้ทำการศึกษาถึงความเป็นมา นับตั้งแต่นิยามความหมาย ความผิดมูล

ฐาน มาตรการต่างๆ ตลอดจนเจตนารมณ์ ในบริบทของกฎหมายฉบับดังกล่าว ทั้งของประเทศ ไทยและต่างประเทศ มาเปรียบเทียบกับกันอย่างละเอียดจนมีข้อสรุปดังต่อไปนี้

สืบเนื่องจากปัจจุบันผู้ประกอบการซึ่งกระทำความผิดนั้น มักอาศัยความเจริญ ทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการกระทำความผิดในรูปแบบต่างๆ มีลักษณะเป็นองค์กร อาชญากรรมขนาดใหญ่ มีเครือข่ายโยงใยที่ซับซ้อน มีการวางแผนมาเป็นอย่างดี มีการแบ่งสาย การบังคับบัญชาออกเป็นชั้นๆ หลากหลายแตกต่างกันทำให้ยากแก่การจับกุม ปรามปรามและ พิสูจน์ความผิด เพราะพยานหลักฐานเหล่านั้น อยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดแต่ เพียงฝ่ายเดียวเสียเป็นส่วนมาก จากนั้นก็ได้นำเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นไปทำการฟอกเงินเพื่อ ปกปิด ชอนเร้น แห้งที่มา และนำไปใช้ประโยชน์เป็นทุนรอนในการกระทำความผิดอย่างเป็น วงจรอาชญากรรมต่อไปอย่างไม่มีความจบสิ้น ด้วยเหตุที่กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถ ดำเนินการจับกุมปรามปรามการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการตรา กฎหมายป้องกันและปรามปรามฟอกเงินขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือ ในการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย จากการนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปใช้ในการกระทำความผิด อันจะก่อให้เกิด ความเสียหายแก่ระบบเศรษฐกิจ และความสงบเรียบร้อยโดยรวมต่อไป

มาตรการที่สำคัญในการป้องกันและปรามปรามการฟอกเงิน ได้แก่ มาตรการริบทรัพย์สิน ทางแพ่ง และ มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา ดังมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

(1) มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง(Civil Forfeit Measure)) ตามกฎหมายป้องกันและ ปรามปรามการฟอกเงิน เป็นมาตรการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (In Rem) ซึ่งแตกต่างหากจาก มาตรการทางอาญา ศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีคือศาลแพ่งที่มีอำนาจเหนือทรัพย์สิน โดย พนักงานอัยการมีภาระพิสูจน์ให้เข้าข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่ามีเหตุอันควรสงสัย (probable cause to believe) ว่าทรัพย์สินดังกล่าวว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอก เงิน คำพิพากษาให้ริบทรัพย์สินเป็นผลผูกพันบุคคลภายนอกและมีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ได้มีการ กระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้ที่ได้รับโอนทรัพย์สินมาภายหลังวันกระทำความผิดย่อมไม่ได้กรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินนั้น

(2) มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา(Criminal Forfeit Measure) ตามกฎหมาย ป้องกัน และปรามปรามการฟอกเงินเป็นการดำเนินกับตัวผู้กระทำความผิดโดยตรง (In Personam) ศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีคือศาลอาญา และศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือ บุคคล โดยโจทก์มีภาระพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย และศาลจะริบทรัพย์สินได้ก็ต่อเมื่อมีคำ พิพากษาว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้อง และทรัพย์สินที่จะต้องถูกริบตามมาตรการทาง

อาญาต้องเป็นทรัพย์สินของตัวผู้กระทำความผิด เพราะถือเป็นการลงโทษจึงมิได้มีผลต่อบุคคลอื่น
ที่มีได้กระทำความผิดด้วย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบมาตรฐานทางกฎหมายทั้งทางแพ่ง และอาญาของ
ต่างประเทศ อย่างในประเทศสหรัฐที่มีบทกฎหมายลงโทษที่รุนแรง ไม่เว้นแม้แต่ทนายความ และ
ดูเหมือนว่าทนายจำเลยจะไม่มีสิทธิได้รับเงินค่าจ้างว่าความเลย หากเงินนั้นเป็นเงินที่ได้มาจาก
การกระทำความผิด โดยในทางอาญาจะให้หลักความสัมพันธ์ย้อนหลัง (Relation back doctrine)
ถือว่าทรัพย์สินนั้นมีผลติดมาตั้งแต่มีการกระทำความผิด และตกเป็นของรัฐมาตั้งแต่กระทำ
ความผิด การโอน ทรัพย์สินกันต่อๆ มาในภายหลัง แม้ว่าผู้รับโอนจะอ้างว่าตนได้รับโอนมาโดย
สุจริต ก็ไม่เป็นเหตุอ้างให้หลุดพ้นจากการถูกริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ ยกเว้นเป็นผู้ซื้อโดยสุจริต
(Bona Fide Purchaser)

ขณะที่มาตรฐานทางแพ่งก็พิจารณาจากตัวทรัพย์สินนั้นเป็นสำคัญ โดยมีบทสันนิษฐานว่า
ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด/รับโอนมาโดยไม่สุจริต (Pre-assuming of ill-intention
receive of property involved in an offense) และการริบทรัพย์สินนี้ มีผลทำให้ทรัพย์สินนี้มีผลทำ
ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของรัฐมาตั้งแต่กระทำความผิด การโอนทรัพย์สินกันต่อๆ มาในภายหลัง
ไม่เป็นเหตุอ้างให้หลุดพ้นจากการริบ และผู้รับโอนจะอ้างว่าตนรับโอนมาโดยสุจริตไม่ได้ยกเว้น
บุคคลภายนอกผู้สุจริต (Innocent Owner)

จากกรณีศึกษาสำหรับค่าทนายความในคดีฟอกเงิน โดยพื้นฐานบทบาทและหน้าที่ของ
ทนายความจะต้องเข้ามาช่วยลูกความด้วยความสุจริตอย่างมีสัมมาอาชีวะ จึงไม่อยู่ในข่ายการ
ทำธุรกรรม เพราะทนายความย่อมมีบทบาทสำคัญในการดูแล รักษาและปกป้องผลประโยชน์ของ
ผู้ต้องหา หรือจำเลย เพราะเป็นอาชีพที่รู้กฎหมาย ขั้นตอน รายละเอียดของระเบียบ คำสั่ง
ขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ และกระบวนการพิจารณาคดีเป็นอย่างดี ถือเสมือนเป็นมืออาชีพ
ด้านกฎหมาย (Legal Professional) ที่จะคอยอยู่เคียงข้าง และปกป้องคุ้มครอง ดูแลรักษา
ผลประโยชน์ของลูกความตลอดทั้งกระบวนการยุติธรรมได้เป็นอย่างดี

ในการดำเนินคดีอาญาถือเป็นสิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญฯ ที่กำหนดให้ต้องมี
ทนายความ เริ่มตั้งแต่ชั้นสืบสวน/จับกุมตั้งแต่จำเลยตกเป็นผู้ต้องหาและดำเนินการติดตามเคียงคู่
กับกระบวนการของฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ จนกระทั่งศาลมีคำพิพากษาคัดสินเป็นที่สุด มีเพียงทนาย
ฝ่ายจำเลยเท่านั้นที่จะทำหน้าที่ปกป้องและคุ้มครองสิทธิให้แก่จำเลยตลอดแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งทำ
หน้าที่ตรงข้ามกับองค์การฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งมีตั้งแต่เจ้าพนักงานผู้ทำการจับกุม พนักงาน
สอบสวน พนักงานอัยการ และศาล จึงดูเหมือนว่าจำเลยตกอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบมาตั้งแต่

เริ่มต้น ส่วนในคดีแพ่ง กฎหมายมิได้กำหนดสิทธิการมีทนายเหมือนเช่น ในคดีอาญา เพราะเป็น การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินแยกต่างหากโดยเฉพาะ โดยเป็นความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัว ระหว่างทนายความกับลูกความ แต่จากบทบัญญัติของ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอก เงินฯ ซึ่งมีความยุ่งยากและซับซ้อนทำให้ผู้ไม่รู้กฎหมายไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ จำเป็นต้อง อาศัยทนายความในช่วยว่าความแก่ต่างให้ แม้ในคดีแพ่งจำเลยในคดีจะมีใช้จำเลยในคดีอาญาก็ ตาม แต่การว่าความโดยไม่มีทนายคอยแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือย่อมทำให้เจ้าของกรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินนั้นได้รับผลกระทบและตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ความจำเป็นในการมีทนายความจึงมี ความสำคัญต่อการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกความในคดีทั้งทางแพ่ง และอาญา ทั้งนี้เพราะ บทบาท และหน้าที่ของทนายความเปรียบเสมือนเส้นขนานที่เคียงคู่ไปกับกระบวนการยุติธรรมทาง อาญาจนสิ้นสุด โดยทนายความนั้น เป็นองค์กรเอกชนหลักที่สำคัญอีกองค์กรหนึ่งที่จะคอย ตรวจสอบองค์กรที่ใช้อำนาจของรัฐไม่ว่า ตำรวจ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อัยการ และศาล ซึ่งเป็นการเพิ่มความคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาให้มีประสิทธิภาพและ รอบครอบรัดกุมยิ่งขึ้น ขณะที่ทางแพ่งบทบาทและหน้าที่ของทนายความก็มิได้มีความสำคัญยิ่ง หย่อนกว่ากัน

สำหรับมาตรการรับทรัพย์สินทั้งทางแพ่งและอาญา ตามกฎหมายป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินที่ประเทศไทยได้นำมาบัญญัติเป็นกฎหมายภายในและมีผลบังคับใช้นั้น จำเป็นที่ จะต้องทำการศึกษา ถึงประวัติความเป็นมาของกฎหมายดังกล่าวอย่างพิถีพิถันและละเอียด ถี่ถ้วน เพราะอาจจะส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างกว้างขวางหากผู้ปฏิบัติยังขาดความเข้าใจถึง กฎหมายฉบับนี้อย่างลึกซึ้งเพียงพอ เพราะโดยพื้นฐานระบบกฎหมายของประเทศไทยและ ต่างประเทศมีความแตกต่างกัน และมาตรการรับทรัพย์สินทางแพ่งของไทยก็มิได้มีการพัฒนาโดย มีพื้นฐานมาจากประวัติศาสตร์ภายในประเทศอย่างเป็นลำดับขั้นตอนเหมือนอย่างเช่นกรณีของ ประเทศสหรัฐฯ แต่กฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ประเทศไทยได้นำมา บัญญัติเป็นกฎหมายภายในบังคับใช้นั้น นำมาในลักษณะที่เป็นกฎหมายสำเร็จรูปและนำมา บัญญัติไว้ดังที่เห็นเช่นปัจจุบัน อีกทั้งยังมิได้มีคำพิพากษาสำหรับเป็นกรณีศึกษาชัดเจนอย่าง ประเทศสหรัฐฯ จึงเป็นการยากต่อการที่จะนำมาตรการต่างๆ ตามกฎหมายไปบังคับใช้โดยมิได้ ศึกษา ถึงผลดี-ผลเสีย และผลกระทบหากจะนำมาใช้กับระบบกฎหมายในบ้านเราอย่างดีพอ

ดังนั้น กฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงิน ฯ สำหรับประเทศไทย แม้จะมีจะมี ผลบังคับใช้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2542 ก็ยังต้องถือว่าเป็นเรื่องใหม่ และจำเป็นต้องใช้เวลาอีก พอสมควรในการทำความเข้าใจกับหลักกฎหมายที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับนี้

จากกรณีศึกษาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับค่าทนายความในคดีฟอกเงิน โดยพื้นฐานทนายความมีบทบาทและหน้าที่ของจะต้องเข้ามาช่วยลูกความด้วยความสุจริตอย่างมีสัมมาอาชีวะ จึงไม่อยู่ในข่ายการทำธุรกรรม เพราะทนายความย่อมมีบทบาทสำคัญในการดูแล รักษาและปกป้องผลประโยชน์ของผู้ต้องหา หรือจำเลย เพราะเป็นอาชีพที่รู้กฎหมาย ขั้นตอน รายละเอียดของระเบียบ คำสั่ง ขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ และกระบวนการพิจารณาคดีเป็นอย่างดี ถือเสมือนเป็นมืออาชีพด้านกฎหมาย (Legal Professional) ที่จะคอยอยู่เคียงข้าง และปกป้องคุ้มครอง ดูแลรักษาผลประโยชน์ของลูกความตลอดทั้งกระบวนการยุติธรรมได้เป็นอย่างดี

ในการดำเนินคดีอาญาถือเป็นสิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญฯ ที่กำหนดให้ต้องมีทนายความ เริ่มตั้งแต่ชั้นสืบสวน/จับกุมตั้งแต่จำเลยตกเป็นผู้ต้องหาและดำเนินการติดตามเคียงคู่กับกระบวนการของฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ จนกระทั่งศาลมีคำพิพากษาลงโทษคดีสิ้นสุด มีเพียงทนายฝ่ายจำเลยเท่านั้นที่จะทำหน้าที่ปกป้องและคุ้มครองสิทธิให้แก่จำเลยตลอดแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งทำหน้าที่ตรงข้ามกับองค์การฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งมีตั้งแต่เจ้าพนักงานผู้ทำการจับกุม พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล จึงดูเหมือนว่าจำเลยตกอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบมาตั้งแต่เริ่มต้น

สำหรับในคดีแพ่ง กฎหมายมิได้กำหนดสิทธิการมีทนายเหมือนเช่น ในคดีอาญา เพราะเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินแยกต่างหากโดยเฉพาะ แต่จากบทบัญญัติของ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ฯ ซึ่งมีความยุ่งยากและซับซ้อนทำให้ผู้ไม่รู้กฎหมายไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ จำเป็นต้องอาศัยทนายความในช่วยว่าความแตกต่างให้ แม้ในคดีแพ่งจำเลยในคดีจะมีค่าใช้จ่ายในคดีอาญาก็ตาม แต่การว่าความโดยไม่มีทนายคอยแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือย่อมทำให้เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นได้รับผลกระทบและตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ

ดังนั้นบทบาท และหน้าที่ของทนายความจึงเปรียบเสมือนเส้นขนานที่เคียงคู่ไปกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจนสิ้นสุด โดยทนายความนั้น เป็นองค์กรเอกชนหลักที่สำคัญอีกองค์กรหนึ่งที่จะคอยตรวจสอบองค์กรที่ใช้อำนาจของรัฐไม่ว่า ตำรวจ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อัยการ และศาล ซึ่งเป็นการเพิ่มความคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาให้มีประสิทธิภาพและรอบครอบรัดกุมยิ่งขึ้น

แม้ว่า กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดถึงมาตรการทางแพ่งซึ่งมุ่งกระทำต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดโดยตรง แต่โดยความเป็นจริงแล้วการกระทำ

ต่อทรัพย์สินของบุคคลใดก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อกรรมสิทธิ์ของบุคคลอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง ดังนั้นบทบาทของทนายความในคดีริบทรัพย์สินทางแพ่งก็คือ ทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของกรรมสิทธิ์ในการได้รับผลกระทบต่อมาตราการริบทรัพย์สิน จากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐดังกล่าวนั่นเอง ขณะเดียวกันทนายความก็อาจได้รับผลกระทบจากมาตรการริบทรัพย์สินได้เช่นเดียวกับลูกความหรือจำเลย หากลูกความของทนายความถูกริบทรัพย์สินจนหมดสิ้น จนไม่มีเงินชำระค่าทนายความ ทนายความก็จะไม่ได้รับค่าตอบแทนในการว่าความจากเงินในส่วนนี้

การริบทรัพย์สินที่เป็นค่าทนายความในทางแพ่งนั้น จึงมิได้ขึ้นอยู่กับทนายความว่าได้กระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ เพราะเป็นการดำเนินการกับทรัพย์สินเกี่ยวกับกระทำความผิด เมื่อผู้อ้างสิทธิไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ศาลก็จะสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินซึ่งมีผลให้ผู้ที่ได้รับโอนทรัพย์สินมาภายหลังวันกระทำความผิดย่อมไม่ได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น

ดังนั้น ค่าทนายความที่เป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว โดยหลักการแล้วก็ไม่สามารถที่จะจำหน่าย จ่าย โอนไปให้แก่ผู้ใดได้ ค่าทนายความในกรณีดังกล่าวนี้จึงต้องถูกริบ ทนายความที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวก็อาจอ้างสิทธิว่าตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาพิพากษาไปตามสมควรเพราะค่าทนายความ คำพิพากษาศาลฎีกาได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานว่า วิชาชีพทนายความมีลักษณะผูกขาดที่ทนายความได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหลายประการ ย่อมมีพันธกรณีต่อสังคมที่ต้องปฏิบัติและดำรงตนให้ต้องกับหลักจริยธรรมทางวิชาชีพ ในส่วนการปฏิบัติหน้าที่ทนายความมีส่วนสำคัญในการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่คู่ความคู่เป็นเจ้าหน้าที่ของศาล ทนายความไม่เพียงทำสัญญากับลูกความในลักษณะที่ตนเองมีส่วนได้เสียโดยตรงในผลคดี ไม่ต้องด้วยหลักจริยธรรมทางวิชาชีพของทนายความ ถือว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยค่าจ้างทนายความจึงต้องอยู่ในเกณฑ์อัตราที่เหมาะสม ซึ่งศาลอาจพิจารณาให้ตามสมควรแก่กิจการที่ทำไปได้

อย่างไรก็ตาม การที่ยึดเอาหลักการดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นบรรทัดฐานอาจมีข้อโต้แย้งว่าเมื่อศาลควบคุมค่าทนายความได้ จึงไม่จำเป็นต้องนำมาตราการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้กับคดีฟอกเงินก็ได้ นั่น และนอกจากนี้หากค่าทนายความเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ค่าทนายจึงมีลักษณะเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เป็นมูลคดีพิพาทจึงน่าที่จะมีผลเป็นโมฆะ หรือไม่สมบูรณ์

เมื่อศึกษาถึงระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐ พบว่าเงินค่าทนาย(attorney's fee) ในทางอาญาคือเป็นเรื่องของจำเลยโอนทรัพย์สินให้กับบุคคลภายนอกซึ่งเป็นทนายความ ที่ถูกความจำเลยให้เพื่อเป็นค่าปรึกษาคดีอาจถูกริบได้ เช่น จำเลยไม่ให้การต่อสู้คดี แต่จำเลยได้จ่ายเงินให้กับทนายความก็อาจถูกริบได้ หรือเงินค่าทนายซึ่งเป็นเงินสดเก็บอยู่ในกล่องกระดาษสามารถริบได้ ถ้าค่าที่ปรึกษาในการต่อสู้คดีเป็นอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่ต้องถูกริบเมื่อจำเลยถูกตัดสินว่ากระทำผิด ค่าปรึกษาความก็ต้องถูกริบ ทั้งนี้ภายใต้หลัก "Relation back doctrine" และเมื่อรัฐได้ทำการริบเงินค่าทนายจากทนายจำเลยๆ ก็มีภาระต้องแสดงถึงการได้มาซึ่งเงินนั้นโดยสุจริต

ศาลบางแห่งในสหรัฐ เห็นว่ารัฐฯ ไม่มีสิทธิจะริบค่าตอบแทนที่ให้แก่ทนายความได้ เพราะจะเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 6 (Amendment 6) เรื่องสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากทนายในการต่อสู้คดี และเห็นว่าเป็นขยายอำนาจที่กฎหมายให้ไว้สำหรับการริบทรัพย์สินออกไปอย่างเกินขอบเขต แต่ถ้าเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ไปให้แก่ทนายความเพื่อเป็นการอำพรางก็ไม่ใช่การขัดขวางอำนาจการริบทรัพย์สินของศาล ดังนั้นการริบค่าทนายความตามมาตราการทางอาญา จึงกระทำได้อย่างได้เงื่อนไขข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีว่าเป็นอย่างไร

ส่วนในทางแพ่ง ถือว่าทรัพย์สินใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับความผิด ทรัพย์สินนั้นต้องตกเป็นของรัฐเท่านั้น ไม่มีทางที่จะตกเป็นของบุคคลอื่นไปได้เลย เช่น เงินดอลลาร์ที่ได้มาจากกิจกรรมที่ผิดกฎหมายจะต้องถูกริบ แม้ว่าผู้ร้องจะได้เงินเหล่านั้นมาจากแหล่งเงินที่สะอาดก็ตาม ดังนั้นถ้าเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จำเลยก็ไม่มีสิทธิที่จะแสวงประโยชน์จากทรัพย์สินเหล่านั้น แม้แต่กระทั่งเงินค่าทนายที่จำเลยจ้างให้ว่าความต่อสู้คดีแทนตนก็จำต้องถูกริบ เพราะถือว่าเป็นเงินที่ไม่สุจริตโดยพิจารณาที่ตัวทรัพย์สินเป็นสำคัญ ซึ่งจะเห็นว่าตรงกับหลักการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทย ตาม มาตรา 3 ที่กำหนดว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนเป็นของบุคคลใดก็ต้องถูกริบตกเป็นของแผ่นดินทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม แม้การว่าความของทนายความจะกระทำโดยสุจริต หากพิจารณาถึง ค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน ซึ่งเป็นทรัพย์สินก็เป็นการยากยิ่งที่จะแบ่งแยกระหว่างทรัพย์สินที่ได้มา โดยชอบกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ทำให้เงินค่าตอบแทนทนายความส่วน หนึ่งหรือเป็นทั้งหมดจึงอาจเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เว้นแต่จะสามารถพิสูจน์ ได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่สุจริต ซึ่งก็เป็นการยากที่จะพิสูจน์ได้เช่นนั้น ไม่ว่าด้วยเหตุผล ประการใดก็ตาม ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้ทรัพย์สินทั้งหมดก็ย่อมตกเป็นของแผ่นดิน ไม่มีทางที่จะ เป็นไปในทางอย่างอื่นไปได้ แทนที่ลูกความจะมีสิทธิในส่วนของทรัพย์สินเป็นของตนเองตาม จำนวนที่เหมาะสมควรแก่ฐานานุรูป เมื่อเป็นเช่นนี้ก็อาจทำการการอำนวยความสะดวกของ ทนายความต้องเสียไป เพื่อความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเลยก็สมควรที่ได้เข้าถึงความ ยุติธรรมได้เสมอภาคเท่าเทียมกันกับผู้อื่น หรือกับคดีประเภทอื่นๆ ขณะที่ทนายความก็สมควรที่ จะได้รับค่าตอบแทนในการว่าความหรือ Attorney's Fee ในสัดส่วนที่เหมาะสม

5.2. ข้อเสนอแนะ

5.2.1. ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร(Civil Law) กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยควรกำหนดให้ชัดเจนเหมือนอย่าง เช่น ที่ กำหนดไว้ใน UN Model Law หรือ อย่างในกฎหมายของสหรัฐฯ ที่กำหนดไว้ใน United State Code มาตรา 18 ที่บัญญัติไว้ชัดเจนถึงอะไรคือมาตรการริบทรัพย์ทางอาญาและทางแพ่ง เพราะ กฎหมายฟอกเงินของไทย แม้จะมีการกำหนดหลักการในเรื่องของการริบทรัพย์ทางแพ่ง เอาไว้เหมือนเช่น กฎหมายต่างประเทศ แต่เมื่อพิจารณาตัวกฎหมายฟอกเงินทั้งฉบับแล้ว กลับ ไม่แยกมาตรการริบทรัพย์ทางแพ่งไว้ต่างหากอย่างชัดเจน นอกจากนี้ในความผิดมูลฐานก็มีได้ระบุ เลขมาตรฐานความผิดไว้เป็นการเฉพาะ ทำให้ผู้บังคับใช้กฎหมายจึงต้องอาศัยการตีความว่า ความผิดมูลฐานต่างๆ เป็นความผิดกฎหมายใด มาตราใด ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนแก่เจ้าหน้าที่ผู้ ปฏิบัติ และการตีความให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายอาญาแม้ว่า การริบทรัพย์ทางแพ่งจะให้น่า ประมวลวิธีพิจารณาแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมก็ตาม แต่ก็มิได้หมายความว่า เป็นคดีแพ่งโดยแท้ เพียงแต่กฎหมายให้นำวิธีการดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้โดย อนุโลมเท่านั้น

5.2.2. ทนายความไม่มีกฎหมายระบุไว้อย่างชัดเจน เป็นบริการที่จำเป็นแก่ชุมชนซึ่งต้องมี เพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชน ทนายความจึงสมควรที่จะได้รับค่าตอบแทนในอัตรา

เหมาะสม โดยมีเกณฑ์พิจารณาจากกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ อัตราโทษ ความหนักเบา แห่งข้อหา และจำนวนทุนทรัพย์เป็นตัวกำหนดอัตราชั้นสูง-ต่ำไว้ในรายการค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทไว้ ทำนองเดียวกับค่าทนายความที่กำหนดไว้ในท้ายบัญชีประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง